

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВВггс 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: ВВггс 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЧЕТВЕРТА ПОЗИЧКА НА 14 БІЛІОНІВ У СІЧНЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу Генрі Моргентав задовів, що нова уже четверта з черги федеральна позичка, розпочнеться 18. січня 1944. р. і буде тривати до 15. лютого. Вона має досягнути висоти 14 біліонів доларів, отже на один біліон менше, ніж була третя позичка. Комерційні банки будуть могли купувати бонди Четвертої позички, але лише в обмеженій висоті. У засаді секретар скарбу рахує, що від поодиноких осіб прийде 5 з половиною біліонів, а найбільше рахує на корпорації, від котрих надіється дістати 8 з половиною біліонів. У цій сумі зарховані вже й банкові позички.

КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ПРИЗНАЄ ЛИШЕ П'ЯТУ ЧАСТИНУ ПОДАТКІВ.

ВАШИНГТОН. — Комісія Засобів і Способів плати репрезентантів виробила плян нових податків, який обіймає 2 біліони й 140 мільонів дол., тобто лише п'яту частину суми, вимаганої урядом. Комісія видала заяву, в якій сказано, що висота податків не є важна для стримання інфляції, а важніша є ошадність у видатках з державного скарбу. Розумна ошадність понизить теж податки, а це знову стримає інфляцію, на думку членів комісії.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ 300,000 ФЕДЕРАЛЬНИХ СЛУЖБОВЦІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гарі Ф. Бирд, президент спільної конгресової комісії для Знижки Неоконечних Федеральних Видатків, проголосив уже другий звіт комісії з поміченнями, як заощадити видатки федерального уряду. Комісія домагається, щоб федеральний уряд відправив 300,000 службовців, а це саме зменшить федеральні видатки на один біліон доларів. Комісія закидує урядові подвоювання цієї самої роботи, а це викликає непотрібно подвійний видаток. Як приклад непотрібної витрати гроша комісія згадує факт, що не менше як 134 різгородних бюр та агенцій займається лише розслідуванням справ, а є аж 22 різні комісії, що займаються риболовством.

МАЙНЕРСЬКА ПЛАТА УСТІНЕНА — ЗАГРОЗА ПОДОРОЖЖІННЯ УГЛЯ.

ВАШИНГТОН. — Краєва Военна Рада Праці затвердила умову між майнерською юнією і секретарем внутрішніх справ Гаролдом Л. Іксом в справі підвищення платні, але обтяла 30 і пів центів тижднево, бо при обчислюванні платні в угоді знайшли помилку, яку тепер спростовано. — Представники 40 відсотків власників копалень зажадали підвищення ціни вугля, бо інакше, як кажуть, буде зруйнований угляний промисл.

НА ПОЛЬСЬКМ ВІДУ КРИТИКУЮТЬ МОСКОВСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — У селі Менгетон Сентер відбулося польське віче при участі 4,000 осіб, з якого винесено домагання, щоб Аліанти признали Польщі передвоєнну границю, отже разом з Західною Україною. На вічу промовляли: мейор Ню Йорку Ля Гвардія, бувний амбасадор до Польщі Гю Гібсон, перший прем'єр Польщі Ян Кухаржевський й інші. Конгресменка Джесі Сомерз з Ілінойс сказала, що у Вашингтоні деякі урядовці приватно критикують московську конференцію і кажуть, що вона є перемогою для держав Осі. Це так тому, бо її вислід буде в засаді такий самий, якби це була перемога Гітлера, бо на місце Гітлера в Європі прийде Сталін, лише, що його влада буде гарантована Аліантами.

КУПИЛИ ДИСТИЛЯРНЮ ГОРІВКИ ЗА 23 МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК. — Сітон Портер, президент Краєвої Корпорації Дистилюваних Продуктів, проголосив, що його фірма закупила за \$23,000,000 Сентіорі Дистилінг Компані в Шікагу. На складі підприємства є тепер 250,000 баридок горівки, а як її розділять на пляшки, цей припас видасть 4,000,000 скринюк. Крім цієї купна треба буде ще заплатити \$125,000,000 податків та за роботу при переливанні горівок до пляшок.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЛАДУ В РОБІТНИЧИХ ЮНІАХ.

НЮ ЙОРК. — Після двох років студій проголосила Американська Юнія для Громадянських Вольностей доклад з домаганнями до юній, щоб вони завели в себе більше демократичний лад. В докладі сказано, що в багатьох юніях запанували кліки, які допускаються ракетирства і відсуджують членів від правильного виконання своїх прав. Крім цього багато юній не допускають нових членів, роблять різницю між одними членами й другими, деякі недопускають нігрів та жінок, і т. п. Це все викликає негодуювання серед громадянства і коли юній не очистять себе з таких практик, то занастять робітничі здобутки, осягнені літами боротьби та праці.

Домагається фінансів для початкових праць ЮНРРА

АТЛАНТИК СІТІ. — На нараді представників 44 держав обговорено, що в засаді поодинокі ненападні держави мають доплачувати до спільної скарбниці ЮНРРА (Юнайтед Нейшенс Реліф енд Регабалітешен Адміністрешен) по 1 відсоткові їх приходів, але для держав, що не можуть на те спромогтися буде визначена інша норма. Тому, що вже тепер треба гроша на заложення центрального бюра у Вашингтоні, а також філіяльного бюра в Лондоні для Європи і ще іншого на Сході, предсідник Лімен домагався, щоб держави вже наперед причинилися якоюсь грошевою сумою до спільної скарбниці, заки ще їхні парламенти ухвалить цілий розмет. Цей тимчасовий даток можна буде опісля зарахувати до загального розмету.

ПЕРШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ДЛЯ КАНАДИ

ОТАВА (Канада). — На підставі взаємного порозуміння між Злученими Державами й Канадою піднесено послів обох держав до ранги амбасадорів. Першим американським амбасадором є Рей Атертон, котрий представився в своїй новій гідності генеральному губернаторови Канади дордови Атлонови в його урядовій резиденції.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ДІСТАНУТЬ КАНАДІЙСКУ НАФТУ

ОТАВА. — Між Злученими Державами й Канадою прийшло до угоди, на підставі якої уряд Злучених Держав дістав на протяз цілої війни право експлоатації нафтових піль Каноль у Північно-Західній Території. Олій із цього проекту потрібний для воєнних операцій в Алясці. Нараховують, що з 27 нафтових джерел у цьому проекті добувають денно 3,000 барилок нафти.

Європа спекулює про стрічу Рузвелта, Чорчила й Сталіна

ЛОНДОН. — Всі просто радієві стації держав сателітів Німеччини голосять прерізні спекуляції на тему наближаючої стрічі Рузвелта, Чорчила й Сталіна. Деякі подали вже навіть, що вона відбувається й де. Однак радієві стації самої Німеччини про цю справу ще мовчать; видно Німеччина припоручила сателітам затягати язика.

Бритійські урядники поводяться дуже замітно: вони нічого ні твердять, вони нічого не заперечують і радять наа спривоку не спекулювати.

НІМЦІ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ПОВСТАННЯ

ЛОНДОН. — По Франції розійшлася вістка, що німецька окупаційна влада заборонила маршалови Петенови виголосити якусь промову на радіо. Вістка розбурхала французьки наседення, переконавши його, що зближається час кризи. Ходять тепер чутки, що Петен збирається резигнувати, а деякі чутки навіть кажуть, що він уже зрезигнував.

Німецька влада в Франції передбачує занепокоєння в Франції й пригтовляється втупити їх у поведі крові.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВИПУЩЕННЯ НА ВОЛЮ ПРОВІДНИКА БРИТІЙСЬКИХ ФАШИСТІВ

ЛОНДОН. — Протести проти випущення на волю Освалда Мозлія, провідника британських фашистів, не вгавають. Найбільшу акцію проти визволення підняла британська комуністична партія, котра вважає звільнення Мозлія з в'язниці як доказ, що багачка клася Англії передбачує близький кінець війни та збирається випустити фашистів на робітничу класю.

СОВЕТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ БАЖАННЯ ПАНУВАТИ НАД ЄВРОПОЮ

МОСКВА. — Советський журнал „Війна й робітнича клася“ виступає в передовій проти закидів проти советського союзу, що мовляв він хоче панувати над Європою, або її збольшевичувати. Каже „Війна й робітнича клася“, що советський союз стоїть за самовизначення всіх країв, окупованих Німеччиною.

ФРАНЦУЗИ ВИПУСТИЛИ НА ВОЛЮ ЛЕБАНОНСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ

АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення дав до зрозуміння, що він рішив випустити на волю президента Лебанону й міністрів, котрих арештовано було за домагання негайного признання незалежності Лебанону. Комітет заявив, що він шукає способу вдоволити домагання повної незалежності Лебанону в рамках мандату, признаного Франції над Лебаномом.

ВСІ НА БЕРІГ МОРЯ, але не для купелі, а для воювання. Маринари висіли шойно на побережжя Бугенвилу й витягають на беріг баржі, аби вивантажувати з них припаси. Одіти для джунглі, у відповідні шоломи й уніформи, вони готові кожної хвилі стрінутися око в око з японцями.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВИСАДЖЕНІ НА ОСТРОВИ ГІЛБЕРТА

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські війська й маринари дісталися на острови Гілберта на центральнім Пацифіку. Заняли вони атолі Макин й Тараву, що були найдалі на захід висуненими островами в посіданню японців.

Висадження цих військ захороняли гармати великих американських воєнних кораблів, що сподівалися стрінути там з японською фльотою. Як досі, так і цим разом японці воліли не виходити на бій. Як казав секретар фльоти Наке, наші кораблі даром шукали японської фльоти від 2. листопада.

Японці тепер найшлися між двома новими офензивами: між південною офензивою на Рабавл, котрою проводять генерал МекАртур й адмірал Голсі, та цією новою, центрально-пацифічною.

Кампанія МакАртура й Голсія посувається далі вперед. Оноді вона наскочила на японський конвой, що вів вояків з Труку, та затопила 10,000 тоновий перевозний корабель. Сухоzemні війська на Новій Гвінеї скріпили свій натиск на ворога.

ЗАВЗЯТІ БОІ НА ЗАХІД ВІД КИЄВА.

ЛОНДОН. — Московське радіо признало при кінці тижня, що червона армія мусіла здати ворогові місто Житомир, котре вона була заняла 13 листопаду. Однак того самого дня воно прогосило заняття міста Овруча, що лежить усього 52 миля від старої польської границі. На захід від Києва німці розвинули зчасом кольосальну офензиву, котру однак червона армія успішно відбиває.

Червона армія розвиває офензиву далі на полудне в напрямі Кривого Рога, головного осередка сталевого промислу на Україні.

У неділю Москва сповістила заняття 20 місцевостей в околиці Річці, між ними Горваля, що лежить на західному березі ріки Березини. Німецькі проти-атаки в окрузі Коротишева здержано без прирвання російських ліній.

ДАЛЬШИЙ ПОСТУП АЛІАНТСЬКИХ ВІЙСЬК В ІТАЛІ.

АЛЖІР. — При кінці минулого тижня аліантські війська в Італії зробили найбільший поступ за останніх пару тижнів, підчас котрих аліантська офензива майже зовсім звільнилася через зібрані ріки, невстанні дощі й німецькі підкріплення.

Найбільший поступ зробила восьма британська армія, котра заняла південний беріг ріки Сангро від Перано. Вона заняла місто Аркі, переломавши завзятий опір німців. Менемше важні поступи поробила ця армія в центрі лінії, що йде впоперек Італії; війська вийшли вже далеко поза свою базу Сальчіто й заняли сто квадратних миль.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ БІЮТЬ ПО ФАБРИКАХ ОТРУЙНИХ ГАЗІВ.

ЛОНДОН. — Бритійські бомбовики доконали в п'ятницю вночі великого рейду на німецьке місто Левенкузен, котре вважається нині передмістям Кельну, а котре має найбільші в Німеччині фабрики отруйних газів. Атака була дуже велика, хоча уряд не подав числа літаків, що брали в нім участь. Здається, в ньому брало менше літаків, ніж у попередньому рейді на Людвігсгафен.

Ворог ставив такий слабкий спротив, що британські втратили всього 5 бомбовиків. Бритійці бомбардували тіж німецькі летничі майдани й промислові фабрики на французькій побережжю.

НІМЦІ МАЮТЬ 50 ДИВІЗІЙ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ.

АЛЖІР. — За обчисленнями аліантських воєнних знавців, німці мають тепер 50 дивізій в різних краях Середземного моря, не вчислюючи в це хорватських і болгарських військ. З того числа в самій Італії мають вони 10 дивізій. Решта розкинена по кожному просто краю від Греції на сході по Францію на заході.

НОВА ПАРТИЗАНСЬКА ОФЕНЗИВА В ДАЛЬМАТІІ.

КАРО. — Радіо „Вільна Югословія“ сповіщає, що югославські партизани почали проти нівців у Далматії нову офензиву з ціллю прогнати їх зовсім з побережжя Адриатику.

Команда партизанів Броза каже, що німці почали нову офензиву в центрі Боснії, але партизани їй успішно ставлять опір. Великі бої йдуть довкола Травника й Сараева.

РУМУНІЯ ВІДКЛИКАЄ АРМІЮ.

ЛОНДОН. — Заповідь стрічі президента Рузвелта, прем'єра Чорчила й прем'єра Сталіна заставила вже румунський уряд шукає за способом вищифати свої війська з російської кампанії. До швайцарського Берна прийшли вісти, що Румунія вже почала стягати ці війська домів. Румунські купці в Букарешті в паніці продають всяке добро в Туреччину.

“СВОБОДА” (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед початком числа, а котрий оголошувач хоче мати своє оголошення.

Table with subscription rates for US and foreign, including options for weekly, monthly, and quarterly payments.

СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ПЕРЕД КОНГРЕСОМ

Промова секретаря стейту Гола перед американським конгресом є великою подією під багатьма оглядами.

Передусім формально, бо це перший того роду випадок в історії Америки, що член кабінету президента являється зо звітом перед конгресом. Досі в Америці держалися твердо засади, що кабінет президента, як адміністративна екзекутива, є наскрізь незалежна від законодавчої частини уряду й перед ним не відповідає і з ніякими звітами не являється.

По суті промова секретаря Гола є великою подією, бо трактує вона про незвичайно велику подію в історії Америки, бо про участь Америки в конференції трьох потуг. Цю участь, як сказав Гол, Америка зійшла з дороги ізоляціонізму й відрубности. Зрештою не сама тільки Америка. І Британія, і советський союз, і Китай, — кожна з них „у минулому у різній мірі спиралася на політику відділення й бокування”.

Про саму конференцію в Москві публична опінія з промови Гола не дає багато нового позате, що вона знала досі з його заяв перед пресою. Підчеркнути хіба варта його заповнення, що в Москві ніяких тайних умов не тільки не роблено, але й ніхто їх робити не пропонував.

Підчеркнути теж треба, що Гол дивиться на московську декларацію як на заяву в дусі Атлантийського Чартеру. Цим він припилює як брехню пропаганду, що мовляв московська декларація уневажила Атлантийський Чартер, бо мовляв той говорив про народи, а ця говорить про держави. Заява Гола про повну згоду учасників московської конференції розкриває теж брехливість пропаганди про якісь нібито розходження серед великих держав, передовсім пропаганди, що мовляв одні держави під проводом Америки стоять за відому з першої світової війни засаду національного самовизначення, а інші, з Росією на чолі, проти цієї засади. Кожне слово секретаря Гола свідчило про явну згідність трьох великих держав. Годилися вони не тільки в тому, що вони проголошували, але навіть у тому, що вони рішали не дискутувати, а полишити на дальше майбутнє; як наприклад справу державних границь, себто питання державної приналежності спірних територій.

ЧИ В ЧИТАННІ ГАЗЕТИ Є БИЗНЕС?

Згадуючи про 50-літній ювілей „Свободи”, написали її читачі багато компліментів на адресу самої газети, на адресу видавців та редакторів. За відомком живучих ще урядовців Українського Народного Союзу та деякого з редакторів ці компліменти та признання мусіли йти на адресу небіжчиків. Що правда, небіжчикам не пам’ятаємо їх злих діл, а славимо добрі діла. І тому в пам’яті людей виростають колишні діти, письменники, провідники, як герої. Ними інтересується теперішнє покоління більше, ніж колишнє, ім сучасне покоління. Ми слідимо за кожною звісткою з їхнього життя, як за якоюсь мітичною подією. І добре робимо. Бо треба мати живий людині якийсь ідеал, щоб нове покоління могло його наслідувати. І от тому кажемо та пишемо: „Чи не варт читати „Свободу” тому, що для неї трудився понад сина її основник б. п. о. Григорій Грушка”? А чому не дати признання о. Макарови, Дмитрову, б. п. Арданови, Стеткевичови й іншим? Варт хоч по смерті пошанувати їх заслуги та їх працю, всеодно, чи ця праця находила за їхнього життя признання, чи ні. Немає де правди діти, праця минулих поколінь, це скарб діла нового покоління. Колиб, наприклад, не було „Свободи”, треба було б її шойно закладати, над нею працювати може й понад сили. Так уже буває, що як хто має амбіцію щось створити, він посвячує свої сили, свій гріш, просить за допомогу, але неохочих і т. п., поки свого не осягне. Колиб не було таких піонерів, само діло пропало б і люди за нього забули. Отже не раз, так уже з традиції, підмогаємо добре діло, щоб пошанувати скарб, призираний минулими поколіннями. І самі не раз перед собою мркуємо: „Якже ж не підтримати того, що ми унаслідили? Чи то ми вже такі марнотравні, чи недбалі, чи маловартні? Навіть готового не віємо втримати? Але є ще й друга сторона вартості газети. Є це особистий інтерес читача. На нього в нас мало звертається увага, бо в нас якось так прийнялося, що друковане слово вважається чимсь наче позажиттєвим інтересом, оттак, як маємо йти до церкви на богослуження, як маємо йти на народні зібрання і т. п. А якби так, хто сказав, що читання газети є власним, особистим інтересом читача, то така людина могла б навіть обидитися. „Якто, чий я не патріот, щоб ще й на газеті робити бізнес? — Я читаю з патріотизму!” Коли так, пробуємо глянути на читання газети з бізнесового боку. Найсамперед з точки пошани людини. Кожна людина хоче мати якийсь знання у своїх сусідів, приятелів, знайомих. Пошану не все добувається грішми. Гріш це „річнабути” і її легко можна втратити. А кілька людей має гроші, але не мають пошани в інших? Бо гроші добрі, але в додатку до чогось іншого. Як ви вмієте мудре слово сказати, як вмієте розповісти, що діється в світі, як вмієте чемно повестися, як вмієте другого чоловіка належно оцінити — оце головне, а до того — гроші! Отже поведінки, знання справ, знання світу треба людям навчитися. Навіть у школі вчена людина мусить безупину доповнювати свою освіту, щоб йому мозок не заржавів. Модерний світ тому придумав газети, щоб давати легко бїжчу освіту та інформації про все, що діється в світі.

„Свобода” є теж такою газетою. Її основники чи власники не мають, так сказати ніякого особистого інтересу, лише інтерес читачів на оці, тому вони докладають усіх сил і старань, щоб допомогти читачам „зробити бізнес”. Отже тому видавці шукають грошей на їх видавання; тому редактори добирають всіх способів, щоб по своїм силам дати читачам як найприняліший матеріал до читання; щоб звязок з їхнім приватним та громадським життям; новинки, які їм вказують на найновіший поступ у світі. Також добираються відповідні статті, вибираються дописи, жарти, оповідання, фейлетони й інші твори людського духа. Колиб так читач самий мав шукати за такими матеріалами, це забрало б йому часу й гроша і не знати, чи йому вдалося б це знайти. Бо хто шукає за якоюсь ділянкою чи науковою, чи інформаційною, чи практично-бізнесовою, цей не шадить гроша, щоб її знайти. А в „Свободі” звичайно й читач має все виложене як на долоні, приспособлене до способу думання читачів, навіяне вищим духом... Отже чи це не є інтерес читачів мати таку газету, що підходить їм до рівень освіти й думання? Коли так воно є, чи не варт дати „Свободі” признання, через придбання її більше передплатників та через дбання про збільшення її фондів на видавництво в теперішніх важких часах? найлегше стримати людей по селах, щоб не йшли до Борислава, ба навіть можна би більшу половину з Борислава виправити на села на яких два три тижні, щоб тут тим легше було держатися без роботи. А тут грошей нема на стільки, — в тім біда! Коли побратими договорилися до того „сука”, то всі стали й понурилі голови, не знаючи, що на те poradити. Мертвецька тиша залягла хатину, тільки нерівний тривожний віддих тих дванадцяти людей роздавався між низькими, покритими стінами хатини. Довго тривала мовчанка. — Га, дійся воля Божа, — скрикнув нараз Сень Басараб, — не журиться, я тому зараджу!

Проф. Микола Чубатий.

Самостійна Україна чи у федерації з меншими сусідами?

В попередніх статтях обговорювали ми справу всевітньої наддержави та які є можливості всеєвропейської федерації. Ми прийшли до переконання, що таких можливостей не багато. Так само ми прийшли до висновку, що федерація України з Московщиною неможлива прямо з тої причини, що Московщина була вона чи червона не признає самостійної української нації. Не важне тут чи царська Росія називала територію полудневої Росії Малоросією чи червона називала її полудневою Росією Україною, для одних і других Україна це тільки географічне поняття, так як в Америці Пенсилвенія чи Каліфорнія, а не територія окремої, хочби навіть сфедерованої другої нації. Відношення Московщини до України ані в сютній частині не подібне, наприклад, до відношення Ірландії чи Канади до Англії. Це відношення Польщі до „Малопольської Вхходній”, гірше ще тільки терористичною формою адміністрування України.

Правда, признають більшовики, що там народ говорить трохи іншим діалектом, співає гарні свої пісні, має мистецькі вишивки, варить добрий борщ та вибиває гопака, але це не є нація з правом бути господарем на власній землі. Господарем має бути москаль, він має розпоряджати багатствами України. Хто бачив хочби советські фільми тут в Америці, от хочби який фільм як „Партизани” („Guerilla Brigade”), то там співають правда гарні українські пісні, але дієві особи не говорять вже українською мовою, тільки якоюсь мішаниною в більшості вже з московськими словами, а не українською мовою. До тої самої цілі прямує засмічування українського словника російськими словами. Чисто вже практичну ціль має введення в Україні двох урядових мов української та російської, хоч на ділі урядовою мовою є тільки російська. Це все прямує до того, щоб загнати знов українську мову на село, як діалект пастухів.

За царату в часі найстрашнішої реакції виставили в Києві пам’ятник Богданови Хмельницькому, що булавою вказує куди українцям шлях. Під пам’ятником було написано „Хочемо під православною царя восточного”. Таку самісіньку тенденцію має недавно установленний верховним советом

Росії орден Богдана Хмельницького для військових та партизанів, та перевання старого Переяслава на Переяслав-Хмельницький. Як за царату має це все вбивати українцям в голову ідею, що без Москви України жити неможливо. На ділі це є грубе перекручування історичної правди, бо Переяславську Умову та піддання України під Москву (1654) Хмельницький вже по році вважав помилкою, а 1656 року таки пірвав з Московщиною. Та Москві йде про вбивання самостійницького думання серед українців різними такими свідомо історично перекрученими та підфальшованими фактами; самож самостійництво випікається огнем та кров’ю. Бажання бути незалежним від Москви та жити своїм власним свободолюбним життям на власній землі український народ окупив в останніх двадцяти літах грубою сумою людських жертв біля 8 мільонів трупів.

Чи може український народ є проти московського народу та є засадничо проти людської федерації з Московщиною? Певно ні! Колиб Москва хотіла трактувати Україну як рівноправного члена союзу та колиб український народ міг у союзі з Москвою бути паном на власній землі не багато українців булоб проти союзу і з Московщиною. Того нині немає тай не буде, бо це протинне московському думанню, прийнятому досі кожнотчасному московському урядово царському, демократичному чи комуністичному. Одинокий вихід з того положення є розрив України з Москвою та самостійно або в спілці з другими народами ушанувати своє національне життя, так, щоб український народ міг бути господарем на власній землі та щоб дістав змогу свobodно розвивати свої таланти, Богом йому дані, зберегти традиційний шлях свobodного та демократичного життя, що міститься вже в самій психіці української душі.

Чи можливе існування Самостійної України?

Для самостійного існування якогось народу як державної нації потреба трьох чинників: зрілої маси з потрібною промисловою верствою, що вміла собою господарити, економічної сили для самостійного існування, можності забезпечити свої державні межі перед чужинцями нападам.

Кожний окупант української землі, недавно також націстичний комісар для України Кох, заявляє, що українці неспосібні сами собою господарити, себто що не мають першої умовини до самостійного державного життя. Таке саме повторювали москалі та поляки: ви не маєте цього, ви не маєте того. На ділі це не є нічого інше, а тільки виправдання чужинецького панування над Україною. Що український народ через свій вибухлий індивідуалізм є тяжким елементом до державного життя, це правда, але теж друга правда, що за останні двадцять літ під чужинцями пануванням він сильно дозрів та зрозумів потребу підчинитися власному проводови та зберігати національну солідарність. Це теж факти незаперечні.

Приміром сильного зросту державницького думання серед мас принайменше Західної України, яка нам більше відома, це власними силами створені могутні господарські організації серед найтяжшої дієвості польського панування. Дальшим доказом цього рідка солідарність українського народу. Впродовж останніх двадцять літ польський уряд пошукував серед українців якусь групу, що хотілаб апробувати польське володіння над Західною Україною та її не наїшов. Яка група появилася (д-ра Даниловича, Твердохліба, о. Ільчича, д-ра Бачинського) кожна марно загинула скорше ще ніж розпочала свою роботу.

Навіть відома угода українських послів в польському парламенті під проводом послів Мудрого та Целевича була попереджена заявою українських парламентаристів, що признають фактичний стан польського володіння та з ним рахуються як з фактом, до якого треба якось dostosуватися, однаке як представники українського народу воляють своє національне життя, так, щоб український народ міг бути господарем на власній землі та щоб дістав змогу свobodно розвивати свої таланти, Богом йому дані, зберегти традиційний шлях свobodного та демократичного життя, що міститься вже в самій психіці української душі.

Обставин на східній Україні ми так добре не знаємо, однаке важко подумати, щоб й там біля шість-літній час 1917-1923 боротьби проти московського панування та час життя українського народу під досить зносним, коли йде про національні справи, режимом в наступних семи роках (1923-1930) минав безслідно та державницьким вихованню та думанню східних українців. Декого може милити героїство з яким українці в червоній армії боряться проти німецької окупації. Це наслідок традиційної ненависті східних українців до німців та підсвідоме вичування, що з рук німецької колоніальної влади Україні вже не легко буде вирватися. Але це не є ніякий доказ кредиту українського народу для червоно-московської влади.

Тут повторюється та сама ситуація, що була у Росії перед вибухом революції (1917). Хто був в Галичині тоді, то знає, що українці в царській армії йшли хоробро битися проти німців та австрійців під Перемишль, в Карпатах, але рівночасно крили в душі думку обернути цю зброю проти чужого панування над Україною. І дійсно український волинський полк перший у царській столиці підняв прапор революції. А деж було по 150 літах чорної царської реакції, а не по такій свіжій традиції визвольної боротьби, яку червоні росіяни ще 1937 та 1938 задавали в потоках крові. Немає двох думок, що український народ через чужинцьке панування не мав змоги підховати потрібних кадр адміністративної верхівки та технічних сил, потрібних до будови держави. Іх мабуть укритих під комуністичною дієвостю є більше на східній Україні, ніж (Докінчення на сторони 3-ій)

Борислав Сміється (Повість)

Грошей досі сплило звичайно 800 ринських до головної каси. — вкладки покищо пили ще правильно, але підприємці почали наново і ще тугіше давити, ніж поперед, і треба було надіятися, що вкладок швидко омаїє і що в часткових касах мусить лишатися більша часть грошей на запомоги для потребуючих, хворих і безробітних. А в такий спосіб скільки то ще місяців потягне, поки набереться потрібна сума! А коли так, то й замірена війна не зможе початися швидко, і робітники почнуть сумніватися про свою пропаде. Або коли ні, то роздрознений народ вибухне завчасно, вибухне без ладу і без певної цілі, тротратить силу дармо, а замірене діло все таки пропаде.

А вже коли кого мучили і гризли такі думки, то, певно, найбільше Бенедя. А деж діло це — то було його кровне діло, вистрадане тисячними муками і трудами, оповите в блискуче проміння надії. А деж у тім ділі — він чув це виразно — лажало тепер його серце, всі його сили, ціле його життя. Він не знав, не бачив нічого поза ним і, можливо, невдача цього діла показувалася йому рівнозначною з його власною смертю. Тому не диво, що коли тепер при виповідненню його замислів почали насуватися чимраз нові труднощі, Бенедя диями й ночами одне тільки й думав, як їх побороти або обминути, позеленів і поход до рещти і не раз довго-довго ноцдами, мов сновида, ходив по Бориславі, сумний, понурий, мовчазний, а тільки час від часу важко зітхав, позираючи невисоке, неспівне небо. А трудності бовдурилися чимраз вище, і Бенедю чув, що йому починає неставати сили, що його голова мов довбнює прибіта, мозок мов омертвілий, не дужає вже з давнього силою працювати, не може напасті на ніякий шасливий слід.

Але як? — То моє діло. Не допитується нічого, тільки розходиться. А завтра в тім часі будете тут, будете видіти! І більше не сказав нічого, і ніхто його не допитував більше, хоч у всіх, а особливо в Бенедя, на серці залягла якась тривога, якийсь холодний біль. Але ніхто не сказав нічого, і побратими розійшлися.

Сень Басараб, коли виїшли на вулицю, взяв за руку Прийдеволю і шепнув до нього: — Підеш зі мною? — Піду, — сказав парубок, хоч його рука не знала чого тремтіла. — Будеш робити, що я скажу? — Буду, — сказав знов парубок, але непевним, мов недобровільним голосом. — Ні, ти не лякайся, — вважай конечним успокоїти його Сень, — страшного нічого нема в тім, що я задумав. Тільки сміло й живо, а все буде добре!

Не пендич, а кажи, що робити, — перебив йому Прийдеволя. — А деж знаєш, що мені все одно.

ВІД ОБ'ЄДНАНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ М. НЬО ЙОРКУ

Як відомо, то по цілм краю ведеться тепер кампанія, щоб зібрати на цілі Краєвого Воєнного Фонду 125 мільонів доларів. На самий Нью Йорк припадає квота 17 мільонів доларів. Це є велика сума й щоб її призбирати, то всі громадяни мусять жертвувати. І багатий і бідний, кожний відповідно до своїх засобів, мусить дати відповідну жертву. Інакше ця значна сума гроша не може бути зібрана.

Цей обов'язок, щоб кожний зложив відповідний даток, відноситься і до нас, американських українців. І ми також не тільки повинні, але мусимо сповнити свій патріотичний обов'язок, та жертвувати щедро на цей Воєнний Фонд.

Централа Краєвого Воєнного Фонду в Нью Йорку приділила кожній поодинокій національній групі відповідну квоту, яку ця група повинна виповнити. І на наш Комітет є наложена також відповідна квота, яку ми маємо виповнити. Миючи на увазі цю загальну квоту, кожному поодинокому товариству, що входить в склад Комітету, призначено для збирання певну суму гроша. Власне до цих товариств ми відносимось з проханнєм, щоб вони доложили всіх зусиль в збиранні цієї суми, яка на них є наложена. Бо тільки тоді, коли всі організації, без винятку, виповнять свою квоту, можна буде сказати, що ми сповняємо як слід наш теперішній обов'язок супроти нашого краю, а також супроти наших синів, чоловіків, братів, які віддають своє життя за те, щоб забезпечити нашу будуччину.

Як уже було проголошено в „Свободі“, то на 5 грудня відбудеться заходами Об'єднаного Комітету з'їзд, який вштовпується на дохід Воєнного Фонду. А тому, що на 7 грудня закінчиться кампанія збирання на Воєнний Фонд, то саме на з'їзді треба буде мередати ці всі жертви, які поодинокі організації зберуть на ці книжечки, що їх дістали від Централа Воєнного Фонду. Таксамо треба передати на з'їзді ці всі жертви, які товариства ухвалють за своїх кас на цей фонд.

До закінчення кампанії збирання на Воєнний Фонд остаеться вже тільки два тижні. У цих двох тижнях віддаймо якнайбільше свого часу на те, щоб піти між наших знайомих та дістати від них відповідну жертву. Хай не знайдеться таке товариство, що звернуло якусь книжечку, не зібравши на неї певної суми гроша!

За Об'єднаний Комітет укр. амер. орг. м. Нью Йорку:

С. Ковальчук, предсідник М. Малетич і Л. Ковальська, секр.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА ЧИ У ФЕДЕРАЦІЇ З МЕНШИМИ СУСІДАМИ?

(Докінчення з сторони 2-гої)

на Західній. Однаке будова саме большевицької держави дає доказ, що революційний патос викидає зпоміж народної маси одиниці, спосібні заступити й кваліфіковану силу в адміністрації чи війську. Таж всі старші совєтські маршали зі Сталіном включно кажуть, що це невідомо революція та які справу повнять може й краще від неодоного кваліфікованого адміністратора чи військовика.

Чи Україна має змогу себе утримати та оборонити?

Говорити про самовистарчальність економічну України це повторювати річі добре відомі. Територія України мало не два рази так велика як Франція з широким доступом до Чорного моря, своїми багатствами підземними та надземними, має усі умовини, щоб себе вижити, розвинути головні роди інстурії, яких стало ще й на вивіз. Україна має усі природні дані розвинути свою торгівлю з цілим світом.

Забезпека кордонів України це була найбільша журба самостійної української держави. Слабою стороною є довгий відкритий кордон з півночі та зі сходу від Московщини, відкритий теж менший кордон від Польщі. Ці дві держави все посягали по українську землю, тому річ природна повстання самостійної української держави принайменше у перших десятих літ не умертвилось у тих двох головних сусідів аспірацій таки йти на українську землю. Коли б по повстанні української держави повсталася ще Білорусія, Польща та Москва не мали б спірних справ і з тої саме причини, як нерідко в історії бувало, обі ті держави могли б навіть лунчистися з цілою розборку української землі. Це сухі факти географічного положення.

Річ природна Москва, найменше п'ятикратно сильніша від Польщі, більше грізна України, але з тим треба числитися, що можлива є московсько-польська спілка на розбирання української землі. Як забезпечитися проти того? Захороно могло бути якесь міжнародне тіло, яке планують

Київ по відході німців

В совєтській газеті „Правда“ з 12 листопада поміщений лист Н. Хрущова, секретаря Центрального Комітету Комуністичної Партії України до совєтського прем'єра Сталіна. Він пише так:

„Вдосвіта 6 листопада війська Першого Українського Фронту визволили Київ від фашистських наїздників... Бояцькість повного оточення в місті, німці втегли серед паніки і не мали часу спалити і зруйнувати Києва, як це зробили з Полтавою і з іншими містами на Лівобережній Україні. Все таки ворогові удалося висадити в повітря і підпалити кілька важливих будівель. Вони спалили Київський університет, Дім оборони, міську публичну бібліотеку, електричні станції (київську районну електричну станцію і центральну електричну станцію), висадили в повітря дві майстерні заводу „Більшовик“, механізовані пекарні, водопроводи, всі мости і ряд великих апартаментових домів. Збереглися майже всі міські театри. Але були підпалені німцями театр Червоної Армії, театр юного глядача і всі кінотеатри в центральній частині міста.

Німці сплюндрували майже всі доми в місті. З деяких (будинки Центрального Комітету Комуністичної Партії України і будинки Верховної Ради) вони забрали навіть дверні ручки, віконні і дверні рами, паркетну підлогу та повідривали мармурні плити.

Німці хотіли депортувати все населення міста. Вони започаткували полювання на людей, вживали до цього псів, витренованих для висліджування людей.

Київляни вдавалися до різних способів, щоб уникнути неволі. Вони ховалися по каваллах, замурували одні одиниці в пивницях та скривалися між старими річками на подах.

Київський лікар Пашков розказав мені, що він, щоб збити з сліду псів, намастив підшви своїх червиків іхтіолом та порозливав нафту.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШЕРОН, ПА.

Гостина від У. Н. С. ч. 386.

Наш відділ У. Н. Союзу ч. 386, який ще до недавня був маловидним в цій місцевості, починає набирати сили й поваги, а це за старанням енергійних урядників. Також за службу тут організатора п. Білецького, який недавно в нас бував. Відділ начисляє тепер 70 членів включно з дітьми, тай ще прибувають нові члени.

В неділю, 7 листопада відділ справив гостину, на яку священник в церкві запросив по Службі Божій всю громаду. До столів в церквіній салі заїла громада разом з своїм парохом о. С. Мусяйчуком, що перевів влучно цю гостину. Предсідник відділу Данило Кучмак з своєю дружиною й дітьми, наші українські фермери, справили присутнім несподіванку, подарували на гостину печене пороса звяз 35 фунтів ваги, а це зтої нагоди, що громадянам Кучмакам якраз минуло 28 літ від їх одруження. Вся громада пожелала їм щастя, здоровля та відспівала гучне „Многая Літа“.

Гарні бесіди на тему Союзу виголосили: п. Щерба, Ів. Лисогір, П. Пастернак, Ал. Попів та о. С. Мусяйчук, який представив силу, майно й історію Союзу та апелював, щоб уся громада стала в рядах Батька Союзу.

Говорили також бесідники й підносили тоаст на честь гр.

Підчас полювання на людей в Києві було багато випадків самогубства. Професор Лозинський, коли почув, що жандарми наближаються до його помешкання, отруївся. Вслід за ним отруїлись його дружина й дочка. Німці розстріляли багато людей, які намагались уникнути депортації. На вулиці Підвальна та в Михайлівській і Фруктовій аляях знайдено трупи багатьох людей, які намагались скритись перед німцями і яких німці розстріляли та спалили.

Німцям вдалося депортувати з міста більшість населення. Київ робить вражіння вимерлого міста.

Тепер багато киевлян повертає з довокличних лісів, болот, балок і цвинтарних гробів. Вслідок страхіть і горя, які вони пережили, ці люди справляють сумне вражіння. Оставші мешканці вітають Червону Армію з великим захопленням.

Ми приступили до встановлення порядку в місті, перебираючи приміщення, які уникнули знищення і відновляючи найважливіші міські ужитки. Водопроводи, які частинно знищені, можуть бути відновлені за кілька днів. Електричні машини, які залишились в фабриках, допоможуть дати містові в кількох наступних днях коло 1,000 кіловатів електричної енергії, чого буде досить для першої секції водопроводів і для освітлення.

В механізованих пекарнях оціліла певна кількість споряджень і кілька печей. —рім того ми використаємо 50 менш витренованих для висліджування людей.

Робимо всі можливі заходи для того, щоб якнайшвидше побудувати залізничний міст через Дніпро.

Перебуваючи в Києві 6-го і 7-го листопада, я розмовляв з багатьома мешканцями міста, які з слюзами в очах розказували мені про страхіття національної окупації.

Кучмакам та подяку за їх старання в праці для Союзу. Прикінці забрали слово: предсідник і його дружина і подякували громаді за участь в торжестві. Виявилось, що це так уряд хотів, щоб відвідувати Золоту Річницю Союзу, бо якраз минає 50 літ заснування Батька Союзу. Дійсно була це Золота Річниця, бо все відбулось гарно, весело, щасливо із вислідом, бо багато людей приобщило списатися в члени Союзу.

Переведено збірку на льокальній і гуманітарній цілі, з чого 5 доларів пересилається на „Ювілейний Дар „Свободі“.

Союзовець.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Шістьлітній річниця Клябу Матерей.

Старанням громадянки Михайлини Стойка з Клябу Матерей при Народнім Домі на Істсайді відбувся бенкет і танець. Прибуло тільки людей, що не було місця за столами, тому треба було заридити кількоразове прийняття свіжих гостей при тих самих столах. Хто розуміє так трудності, мусить признати, що громадянка Стойка вміла все добре заридити.

Гостина відбулася на те, щобившанувати наших хлопців, котрі пішли на війну. Після того, як гості засіли до обіду, гр. Стойка їх привита-

ла і вказала на значіння нашого свята. Відкривши гостину, попросила до слова громадянку Франд, яка зворушливо представила завдання, боротьбу і долю наших синів на полі бою. Секретар Народнього Дому Іван Сподар висловив подяку гостям за те, що вшанували це свято завізвав до складок на презенти святочні для воєнків, а після цього пішли за збіркою громадянки Малицька і Личко. Дари й жертви зложили: \$10 громадянин Тарнова; по \$2: громадянки Сіка і Войтко; по \$1.50 гр. Жовківський і громадянка Личко; \$1.25 громадянка Кошла; а по \$1 склали громадянки і громадяни: о. Гресько, Головач, Купчевич, Гречковський, Пугач, Луцик, Баню, Білал, Самсон, Рудов, Сенюта, Жеруха, Гавриляк, Колодій, Кукиз, Полівач, Гой, Ловні, Гаврилишин, Бурко, Ольховий, Гриб, Лучка, Т. Павлина, А. Павлина, Красний, Стойко, Роборецька, Козак, Арнол, Лов, Шийка, Насаль, Гоманчук, Занько, Кароновська. Далше по 50 центів: А. Сподар, Баландій, Сподар, Шайн, Піщак, Бігоровська, Данилович, Малицька, Федорко, Чабан, Колгут, Швагуляк, Шийка, Левицька, Кравчишин, Чарній, Бобечко, Я. Бобечко, Бейкер. Разом прийшло з ювілею і з збірки \$164.50, а ця сума пішла на презенти для воєнків.

За уряд: Михайлина Стойка, предсідниця; Анастасія Шийка, фін. секретарка; Сенько, рек. секретарка і Баню, кас. (Дати не подано).

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР ПРИНЯТИЙ ПАПЮ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, (ОНА). — З Риму надійшла вістка, що Святіший Отець прийняв на авдієнцію польського амбасадора при Ватикані, доктора Казимира Папія, і говорив з ним про відродження суверенної польської держави.

Святіший Отець завжди цікавився польськими справами і поляки стараються вжити його впливу на відбудову Польщі в старих границях.

Польські дипломати є переконані, що якби католицькі круги в аліантських краях вжили свого впливу і домагались повернення Польщі передвоєнних границь, то Совєтський Союз мусів би піддатися і віддати українські і білоруські землі полякам.

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ В СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗІ ЗАСТУПАТИМЕ ІНТЕРЕСИ ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд в Лондоні завявляє, що Австралія назначила нового посла до Совєтського Союзу і, що він буде також заступати інтереси Польщі. Новим послом має бути Джеймс Малоні, який вже звернувся до польського уряду за інформаціями відносно того, що воно хоче, аби він там робив. Малоні хоче знати всі деталі польсько-совєтських відносин і, здається, робитиме заходи в справі відновлення дипломатичних взаємин.

Увага! — Шікаго й околиця!

ВІДЧИТ

про УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ, що його виголосить професор Колумбійського університету CLARENCE A. MANNING

В ПЯТНИЦЮ, 3. ГРУДНЯ (Dec. 3, 1943)

в годині 8. ввечір

THORNE HALL, Lake Shore Drive and Superior Street, CHICAGO, ILL.

Крім відчиту, цього самого вечора Український Жіночий Хор під проводом диригента п. Г. Бененького відспівав кілька пісень. Танкове сольо — п. Т. Ольшанського. На салі буде також вистава українського народного мистецтва і книжок.

Відчит і вечерок відбудеться старанням Відділів У. Н. Союзу з нагоди його 50-ліття а також старанням Нортвєстерн університету.

Тікети по 50 ц. з податком. Іх можна дістати в канцелярії університету, 339 EAST CHICAGO AVE., або в Українсько-Американським Сивік Сентер, 841-5 Н. Вєстерн Евеню.

Просимо всіх шановних громадян, а зокрема всіх членів У. Н. Союзу з Шікаго й околиці взяти численну участь у цьому відчиті та вечерку.

Що писала „Свобода“ тому 30 років?

Червень, 1913. р.

НАША НОВА ДРУКАРСЬКА МАШИНА.

Вилускаємо нове число „Свободи“ у зміненому форматі. Уважаємо за відповідне подати до відома членам У. Н. Союзу і читачам „Свободи“ причину цього. Цю перемену викликало закупно нової посліпшої друкарської машини У. Н. Союзом, якої образок подаємо в нинішнім числі (12. червня). Це допоможе нам збільшити наш часопис на 12 сторінок друку. Тепер „Свобода“ є найбільшим українським тижневиком на світі. Машина важить 35,000 фунтів. Її ширина досягає 10 стій, довжина 15 стій, а висота 7 стій. Коштує враз з мотором і електричним регулятором \$11,000.

УКРАЇНЦІ В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ.

На підставі звіту комісара російської думи (парламенту) бар. Фарена приналося до української народности 9 послів із усіх 439. Зрештою було в думі 366 москалів, 18 поляків, 9 німців, по 5 литовців і татарів, 4 білорусинів і вірменів, по 3 жидів і молдаван, по 2 греки, сегонці, лотиши, грузини, а по 1 туркменови, лєзгінови, шседови і караїмови.

Липень, 1913. р.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОСВІТНОЇ КОМІСІЇ.

В останніх числах „Свободи“ завважала Просвітна Комісія більше одушевлення й зацікавлення справами „Просвіти“. Тому хочемо познайомити наш загальнє ближче з діяльністю Просвітної Комісії. Передусім належить пояснити трохи ближче відозву, оголошену „Шкільним Союзом“ і п. О. Галичківкою в „Ділі“. О. Галичківка іменована Просвітною Комісією заступником Американської України в просвітних справах на старий край. Вола не лише через часопис підтримує справи американської „Просвіти“, але й через її руки переходить ціла праця просвітної роботи, призначена для нас через робітників в старому краю. Багато праць для Просвітної Комісії замовили ми у найзнатніших людей в старому краю. Деякі з них вже надходять.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДИ“?

Дальші жертви зложили на „Ювілейний Дар „Свободі“:

Члени Тов. „Запорозька Січ“, від 234. У. Н. С., в Едизабет, Н. Дж., по \$1: Василь Кардаш, Петро Кардаш, Стефан Могіла.

Бр. св. Іоанн Хреститель, від 270. У. Н. С., в Джерзі Сіті, Н. Дж., з каси \$5, а по \$1 зложили члени: Михайло Косоніцький, Стефан Гріца, Микола Пігура, Андрій Бусько, Василь Гіль, Михайло Баран, Семко Мисак, Михайло Мацьок, Андрій Корнило, Микола Заяць, Семко Ленчук, Стефан Гладкий, Йосиф Жарський, Теодор Гіль, Іван Цілюковський. Разом \$20. — За уряд: М. Косоніцький, Н. Пігура.

З гостини від 386. У. Н. С. в Шерон, Па., \$5, що їх передав п. Попів.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: Як складають Ювілейний Дар Свободі?).

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛКИ.

У „Свободі“ із сєреди, 3. листопада, в рубриці „Ювілейний дар Свободі“, поміщено: М. Рудий і Т. Харит, а має бути: М. Гузій і Т. Харис.

М. Маркевич, секр. від 381.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ“ І „ЮКРЕННІЙ ВІКЛІ“

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи“. Шкоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів готівкою або поштовими значками на покриття вироблення нового стєнся. Члени і Читачі з Канади звольте прислати тільки готівку тому, що канадських поштових значків не можна вимінити.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінують свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевий плити.

Імя й прізвище _____ Ч. від. _____
Стара адреса _____
Нова адреса _____

10% SAVED NOW OR 100% TAKEN BY THE AXIS LATER!
BUY WAR BONDS

Відтворча вартість жінки

Заторкнімо питання які культурні чинники вплинули безпосередньо себто тілесно на відтворчу здатність жінки. Нема сумніву, що культурне плекація фізично кволих і хирлих одиниць відбивається шкідливо на жіночій здатності до розмноження так у людини спричинила це цивілізація. Процес обміну речовин, який порушують культурні впливи, себто розніжнені і складний спосіб життя й харчування, не може видержати це і дальшого обтяження, до чого причиняється вагітність. Затроєння підчас вагітності більше поширене серед мешканок міста, ніж серед селянок, що ближчі до природного стану; воно ще рідше трапляється жінкам менше цивілізованих племен.

Розвиток акушерства дуже часто дозволяв рятувати матері і діти. В усякій разі це розмірно рідкі випадки; покищо маємо повну підставу задовольнитися досягненнями, що захищають відтворню діяльність жінки й приєднують до думки Рунге, що допомога жінці при творенні нового життя — це один із найбагродніших здобутків цивілізації.

Посередній вплив культури за природну ролу жінки багато більший від безпосереднього. А саме підвищені культурні вимоги з одного боку й тяжка боротьба за існування з другого боку вплинули на відтворню діяльність жінки.

Нема сумніву, що культурні вимоги цивілізованих народів підвищилися. Стародавня про-

риканти взяли на спосіб: виробляють „пофи“ такі, що їх можна вживати лише на один бік, і тому вони на половину тонші, ніж передтим. Але й це незабаром щезне. Тому радять, у крамницях жінкам та усім, хто хоче причепуритися: „Купуйте „пофи“ не з бавовни а з овечої вовни. Правда, це дорогі „пофи“, але їх можна прати і бути забезпеченим на літа.

ЯКІ „ДЖАБИ“ ДЛЯ ЖІНОК ПІСЛЯ ВІЙНИ?

Війна дала спромугу десяткам тисяч жінок дістати добре платні заняття. Але що буде з жіночими роботами, як війна мине? — Про це говорила учителька ньюйорської „Ситі Каледж“ Рут С. Райт на зібранню Американського Товариства Університетських Жінок і прийшла до висновку: У часі війни творяться спеціальні воєнні заняття для жінок, а зате звичайні мирні підприємства. Після війни ці підприємства знову почнуть правильну працю і жінки підуть туди за роботою. Будуть навіть давні парляри для плекання краси, почнуть наново працювати фабрики косметиків, розвинуться нові десени внутрішньої декорації, підуть студії над харчами і т. п. Отже скинуть жінки свої „овер-олс“, а вчягнуть делікатні одяги і вернуться до свого життя.

СИТУАЦІЯ В БОЛГАРІ.

АНКАРА, Туреччина, (ОНА). — З Болгарії доноситься, що аліянські бомбовики страшно знищили залізничні дороги й здеморалізували комунікацію до тої міри, що німці не можуть доставити свої армії на Балканах воєнного матеріалу. Крім того болгарський наряд, що в своїй масі взагалі є проти війни, виступає проти уря-

тама вами заіпокуються. Розуміється, опідавав біженець, що з поляків ніхто не хоче добровільно їхати до Німеччини, хіба що кого піймають і силою завезуть. Кажуть, що в німецьких фабриках вже є сотні тисяч поляків. Багато втікає і вертається до Польщі, але якого злапають, то зараз розстрілюють.

МАЄ ШІСТЬОХ СИНІВ У СЛУЖБІ.—Вдовиця Евелін Герл з Вашингтону, Д. К., котра має 16 дітей, з того шістьох синів у армії, працює при машині до шиття, усталений коло вікна, через котре вона часто виглядає, чи не йде котрий з синів до неї на відвідини.

ЕВАКУЮТЬ ПОЛЬСЬКІ МІСТА В АРГЕНТИНІ НЕМА СВОБОДИ СЛОВА.

„Весілля Польське“ доноситься до Кракова недавно прибув транспорт німецьких дітей з одного бомбардованого Аліянтами німецького міста, і що місцеві чинники забрали для них цілу ділянку міста. Полякам казали забиратися, а заряд товариства німецької молоді дістав право посідання. Властители домов були пісалди до генерал-губернатора делегацію з проською забрати свої речі, але там сказали, що губернатор не має дома. Таким чином сотні польських людей осталися бездомними бурлаками.

Поліція радила їм зареєструватися і їхати до Німеччини на роботу. В нас, казала з наємської поліція, є де спати і що їсти. Ідьте до Німеччини, а

Мігуель Де Андреа; знаючи, що єпископ Де Андреа є завзятий анти-нацист, влада заборонила лекцію, подаючи як причину засаду, що духовенство не повинно мішатися до громадських справ.

Розуміється, що це тільки претекст, бо на ділі католицьке священство в Аргентині від давен-давна займалося громадськими справами. Про-нацистські елементи серед духовенства поширювали серед народу політичні доктрини Розенберга до тої міри, що навіть парламентарна комісія звернула на це увагу, а постулова частина католицького духовенства — виступала проти цього. Тепер є так, що стара нацистська школа має волю, а єпископ Де Андреа — мусить мовчати. Нацистські симпатик дорікають йому, що він симпатик комунізму і, що замість цікавитися громадськими справами — він повинен їти в монастир. Єзуїтський орден в Аргентині радить єпископови Де Андреа залишити „політику“ і посвятитися релігійним студіям в найближчому монастирі.

СТІННИ КАЛЕНДАРИ

ВЖЕ МАЄМО КАЛЕНДАРИ НА 1944 РІК.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релігійні. Свята зазначені червоно, пости зазначені рибкою. Ціна одного календаря з переслікою 25 ц. 6 календарів за \$1.25, 12 календарів \$2.25, 25 календарів \$3.75, 50 календарів \$7.00, 100 за \$13.50.

РІЗДВІВНІ КАРТКИ „Христос Раждається“, в формі книжечок з відповідним віршам, ціна за дозін 60 ц. 50 карток \$1.75, 100 карток \$3.00 з переслікою. 218.-

Замовлення посилайте до: **UKRAINIAN BAZAAR** 170 E. 4th St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.

Андрія крові для подорожого свідства.

Гемороїди й желюки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісний години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11-до 1:30.

Жінка-доктор до обслати. X & Флюороскоп.—Екзамінація \$2.00

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЗЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛО ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЗЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME

433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

зарядку погребам по ціні так низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Rigidified Funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПРИСТУПНІ ЦІНИ

В таких часах, як тепер, мало хто може не зважати на справу коштів. Це є однією причиною, чому ми кладемо такий натиск на наші приступні ціни.

Якість нашої услуги поборює всяку конкуренцію; наші ціни є такі низькі, що безумовно кожна родина є здивована і вдячна.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAyonna 3-0540

ста і колишні скромні жителі домагання щодо одягу, домовки, комунікації, освіти, естетичних потреб, спочинку тощо, минули. Людина шораз більше домагається достатньої участі в культурних добрах. Їх треба бажати кожному, жінці й чоловікові. Жінка-мати повинна стежити за поступом, щоб яко мога передати їх дітям разом із моральними й інтелектуальними прикметами своєї нації. Адже ця передача виходить на користь суспільству.

Але також боротьба за існування стала тяжча. Зріст індустріалізації й намагання зменшити видатки виробництва та використати найдоцільніше силу робітника, зменшили попит на робочі руки. Далі через зріст жіночої професійної праці виникло для чоловіка не мало важне суперництво. Вкінці приріст людности, спричинений культурою зробив одиниці боротьбу за існування важчою.

Зріст культурних вимог і тяжка боротьба за існування не могли не полишити наслідків. Чоловікові важче ніж колись заспокоїти потреби родини; він шораз трудніше зважується засновувати рідне огнище.

Далі спостерігаємо, що мати родини виконує не раз, поруч материнських обовязків, професійну працю, бо до цього приневолюють її підвищені матеріальні й культурні власні потреби та її родини. Материнство й професійна праця знайдто важні зв'язки, коли їх виконувати водночас і одно або друге мусить зазнати більшої або меншої шкоди. Шко-

ПОВНО ПОРОШКУ ДО ЛИЦЯ, ТА НЕМА ЧИМ ЙОГО ПРИЛОЖИТИ.

Мають жінки новий клопіт через війну. Досі у п'ять-центових крамницях легко можна було набути пудерку з порошком до лица, а з ним і маленьку подушечку, щоб нею розтерти порошок по личку. Тепер за порошок ще не важко. Його повно. Але не стало подушечок („пофе“). Просто купуйте порошок, але в пудерку нема подушечки. Отже щось нове. Є амуніція проти ворога, а нема кріса, щоб з нього вистрілити. Недобре підготувала управа армії війну для жінок.

Це не недогляд, а воєнна konieczність. Бавовну забирають на перевязування ран на бойний фронт, а з бавовни якраз виробляли „пофи“. Отже фаб-

ЩАДІТЬ ПАПІР.—Дядько Сем хоче, аби ви щадили папір, бо з нього робиться торбинки, які приладуються за морем. Відомі фільмові зірки позують для образу, який має пригадувати громадянам на цей заклик уряду.

КОЛЯДИ
— і —
ЩЕДРІВКИ
— на —
РІЗДВО ХРИСТОВЕ
— і —
БОГОЯВЛЕННЯ
з додатком пісень страстних, воскресних і інших пісень церковних.
Ціна 35 центів.

Замовлення wraz з належністю слати до:

“Svoboda”
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ТАРЗАН, ч. 874. Утеча.

WHEN TARZAN HURRIED TOWARD THE TRUMPETING OF ELEPHANTS, HE FOUND...

SINCE BOYHOOD, ELEPHANTS HAD BEEN THE APE-MAN'S SPECIAL JUNGLE FRIENDS.

AND NOW HE RESOLVED TO SAVE THESE CREATURES FROM THEIR PITIFUL FATE, EVEN AT THE RISK OF HIS LIFE!

...NATIVE BEATERS STAMPED THE POOR BEASTS INTO THE CANYON, TO MAKE SPORT FOR THE BRUTAL HUNTERS.

Коли Тарзан підійшов до табуна слонів, він побачив, що...

...Тубильці гнали криками бідних звірів у провал, де їх мали стріляти мисливі.

Від його молодости слони були йому лісовими товаришами.

І тепер він постановив вирятувати ці звірята від їх страшної долі, навіть з нараженням власного життя.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Занимаєсь похоропами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue, (cor. E. 135 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 8-8577